

Wyrazy, wyrażenia i sentencje łacińskie

Ad acta	Do akt (odłożyć sprawę)
Ad calendas Graecas	Odłożyć na czas nieokreślony
Ad hoc	W tym wypadku, specjalnie w tym celu; doraźnie, bez uprzedniego przygotowania
Ad rem	Do rzeczy
Ad vocem	Do słowa; przychodzi mi na myśl
Advocatus diaboli	Adwokat diabła (duchowny, który na procesie kanonizacyjnym ma wykazać brak podstaw do uznania kandydata za świętego) przeciwstawiający się ogólnemu zdaniu; atakujący słuszną sprawę
Alea iacta est	Kości zostały rzucone
Alter ego	Drugi ja, sobowtór; przyjaciel; przedstawiciel
Amor vincit omnia	Miłość zwycięża wszystko
A posteriori	Wychodząc z następnego, późniejszego; na podstawie posiadanych już doświadczeń, z doświadczenia
A priori	Z góry (wnioskowanie niezależne od doświadczenia, faktów)
Carpe diem	dosł.: Chwytaj dzień; korzystaj z każdego dnia, nie marnuj mijających chwil (Horacy, Ody)
Circa	Około, mniej więcej
Cito	Szybko, pilnie (na recepcie)
Cogito, ergo sum	Myślę, więc jestem (Kartezjusz)
Credo	Wierzę; wyznanie wiary; podstawa światopoglądu
De facto	W istocie, w rzeczywistości

<i>De gustibus non est disputandum</i>	dost.: Gusty nie podlegają dyskusji; o upodobania nie należy się spierać
<i>Deus ex machina</i>	Bóg zstępujący z maszyny (niespodziewany i nienaturalny udział osoby lub wypadku w rozwiązaniu jakiejś sytuacji)
<i>Dictum acerbum</i>	dost.: Gorzkie słowa, gorzka prawda
<i>Dura lex, sed lex</i>	Twarde prawo, lecz prawo
<i>Ecce homo</i>	Oto człowiek (słowa Piłata pod adresem Chrystusa)
<i>Eo ipso</i>	Tym samym
<i>Ergo</i>	A więc
<i>Errare humanun est</i>	Błądzić - rzecz ludzka
<i>Et cetera (etc.)</i>	I tak dalej
<i>Et tu, Brute, contra me?</i>	I ty, Brutusie, przeciwko mnie? (rzekome ostatnie słowa Juliusza Cezara przed śmiercią, skierowane do umiłowanego Brutusa)
<i>Ex capite</i>	Z głowy, z pamięci
<i>Ex cathedra</i>	orzekanie w sposób ucinający dyskusję, autorytatywnie
<i>Ex definitione</i>	Na mocy definicji
<i>Ex post</i>	Po fakcie
<i>Explicite</i>	Jasno, wyraźnie, bez ogródek
<i>Expressis verbis</i>	Dobitnymi słowami, wyraźnie
<i>Festina lente</i>	Spiesz się powoli (Oktawian August)
<i>Gloria victis</i>	Chwała zwyciężonym
<i>Hominis est errare</i>	Rzeczą ludzką jest błądzić

<i>Homo homini lupus est</i>	Człowiek człowiekowi wilkiem (Plaut)
<i>Homo sum, humani nihil alienum a me esse puto</i>	Jestem człowiekiem i sądzę, że nic, co ludzkie, nie jest mi obce (Terencjusz)
<i>Imponderabilia</i>	Wartości nie dające się zważyć (moralne)
<i>In corpore</i>	W całości, wszyscy razem
<i>In extenso</i>	Dokładnie, w całości
<i>In gremio</i>	Razem, wspólnie, zbiorowo
<i>In spe</i>	W nadziei, w przyszłości
<i>In statu nascendi</i>	W chwili powstawania, rodzenia się, w stanie początkowym
<i>In vino veritas</i>	W winie prawda (człowiek podpity mimowolnie mówi prawdę)
<i>Lapsus</i>	Omyłka, mimowolny błąd
<i>Memento mori</i>	Pamiętaj o śmierci
<i>Modus vivendi</i>	Sposób współżycia, układania stosunków
<i>Nec Hercules contra plures</i>	I Herkules nie sprosta wielu; siła złego na jednego
<i>Nolens volens</i>	Chcąc nie chcąc
<i>Non omnis moriar</i>	Nie wszystek umrę (Horacy, Ody)
<i>Nota bene! (N.B.)</i>	Notabene (nb.), nawiasem mówiąc
<i>o, tempora, o mores!</i>	O czasy! O obyczaje! (Cycero)
<i>Pacta sunt servanda</i>	Układów trzeba dotrzymywać
<i>Pars pro toto</i>	Część zamiast całości
<i>Pecunia non olet</i>	Pieniądz nie śmierdzi
<i>Pleno titulo (P. T.)</i>	Z zachowaniem pełnego tytułu
<i>Post factum</i>	Po spełnionym, dokonanym czynie

<i>Post scriptum (ES.)</i>	Postscriptum (PS), uzupełnienie listu
<i>Primum non nocere</i>	Przede wszystkim nie szkodzić (Horacy)
<i>Primus inter pares</i>	Pierwszy wśród równych sobie
<i>Pro publico bono</i>	Dla dobra ogólnego, powszechnego
<i>Quarto</i>	Po czwarte
<i>Qui pro quo?</i>	Kto za kogo? (zabawna pomyłka, pomieszanie osób, nieporozumienie)
<i>Secundo</i>	Po drugie, po wtóre
<i>Sensu largo</i>	W szerokim rozumieniu
<i>Sensu stricto</i>	W ścisłym znaczeniu
<i>Sic!</i>	Tak, dosłownie
<i>Spiritus movens</i>	Motor działania, główna sprężyna
<i>Status quo</i>	Stan istniejący w danej chwili
<i>Stricte</i>	Dokładnie
<i>Sui generis</i>	Swego rodzaju
<i>Tabula rasa</i>	Czysta, nie zapisana tablica; dusza człowieka w chwili rodzenia się (J. Locke, angielski filozof żyjący w latach 1632-1704, przełożył na łacinę zwrot „white paper”)
<i>Tempus fugit</i>	Czas ucieka
<i>Terra incognita</i>	Ziemia nieznana
<i>Tertio</i>	Po trzecie
<i>Varia</i>	Różności
<i>Vel</i>	Albo
<i>Veni, vidi, vici</i>	Przybyłem, zobaczyłem, zwyciężyłem (tak zwycięzko zawiadomił Cezar senat o bitwie pod Zelą — Plutarch)

<i>Verbum nobile</i>	Słowo szlacheckie, słowo honoru
<i>Verte</i>	Odwrócić (kartkę) na drugą stronę
<i>Veto</i>	Nie pozwalam; sprzeciw
<i>Via</i>	Drogą, na drodze; w sposób
<i>Vice versa</i>	Na odwrót, nawzajem
<i>Vide!</i>	Zobacz!, Patrz! (wskazówka odsyłająca do innego miejsca w tekście)
<i>Vis comica</i>	Siła komizmu
<i>Votum separatum</i>	Zdanie odrębne, odrębny wniosek (zdanie mniejszości odmienne od wniosku większości)
<i>Vox populi</i>	Głos ludu

Literatura źródłowa:

Kajetanowicz Helena

„Licz się ze słowami. Ćwiczenia leksykalne i frazeologiczne”

Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe- Gdańsk 1998